

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Alanındaki Değişikliklerin Asansör Alanına Etkileri

Mustafa TUTSAK

Elektrik-Elektronik Mühendisi
EMO Ankara Şubesi Üyesi
mustafatutsak@gmail.com

Son dönemde yaşanan ölümlü katliam gibi iş kazaları ve özellikle inşaatlarda kullanılmakta olan elektromekanik kaldırma ekipmanlarında meydana gelen iş kazaları asansörleri tekrar gündeme getirmiştir. Oysa, inşaatlarda kullanılmakta olan Elektromekanik Kaldırma Ekipmanları, günlük hayatımızda kullandığımız asansörlerle tasarım, güvenlik, bakım ve işletme açısından tamamen farklı bir mevzuata tabiidir. Meydana gelen kalam gibi bu kazalar, toplumda ve özellikle uyum yasaları çerçevesinde ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü)' da tepkiler oluşturmuş ilgili otoriteye İş Sağlığı ve Güvenliği Yasasında kazaların önlenmesi amacıyla değişiklik yapılması yönünde baskı oluşturmuştur.

Bu arada, aynı zamana denk olarak Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı sorumluluğundan olan 95/16/ AT Asansör Yönetmeliği kapsamındaki asansörlerin muayenesinde görülen aksaklıklar için yasal mevzuat çalışmaları yapılmakta idi. Bilindiği üzere, 01.01.2012 tarihinden itibaren asansör muayeneleri, A Tipi Muayene Kuruluşları marifeti ile yapılmakta idi. Eksikleri ve hataları ile yapılan 3 senelik bu muayeneler sonucu elde edilen verilerde ilgili kurum ve kuruluşların görev ve sorumlulukları konusunda yasal alt yapı boşlukları olduğu görüldü. Bunu gidermek amacıyla o sırada kamuoyunda torba yasa diye tanımlanan 23.04.2015 tarih 29335 Resmi Gazetede yayınlanan “**İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmündeki Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**” da eklenerek yayınlanmıştır. Eklenen maddelerin içeriğine baktığımızda, kanunun ismi ile yani İş Sağlığı ve Güvenliği konusuyla alakalı olmadığı- nı görmekteyiz.

Bu kanunun asansörle ilgili olarak 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu' nda düzenleme yapılmıştır. Şöyle ki:

MADDE 82 – 23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 35 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“1) Ana gayrimenkulde bulunan asansörlerin güvenli bir şekilde işletilmesinin sağlanması amacıyla aylık bakımları ile yıllık kontrollerinin ilgili teknik düzenlemelere uygun şekilde yapılması ve bu işlemlere ilişkin ücretlerin ödenmesi.” “Bu Kanunun 34’üncü maddesinde belirtilen şartlar taşınmasına rağmen yönetici ataması yapılmayan anagayrimenkulde, birinci fıkra da sayılan işlerin yapılmasından kat malikleri müştereken sorumludur.”

MADDE 83 – 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 7’nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“h) Belediye sınırları dışında, yapı ruhsatı veya yapı kullanma izni hangi idare tarafından verilmiş olursa olsun, hizmete sunulacak olan asansörlerin tescilini yapmak, ilgili teknik mevzuat çerçevesinde yıllık periyodik kontrollerini yapmak ya da yetkilendirilmiş muayene kuruluşları aracılığıyla yaptırmak, gerekli hâllerde asansörleri hizmet dışı bırakmak. Bu bent uyarınca asansörlerin yıllık periyodik kontrolünü yapabilecek il özel idareleri ile yetkilendirilmiş muayene kuruluşlarının sahip olması gereken koşullar, yıllık periyodik kontrol esasları ile yıllık periyodik kontrol ücretleri Vilayetler Hizmet Birliği, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve Türk Standardları Enstitüsü temsilcilerinin de yer alacağı bir komisyon tarafından belirlenir. Konuya ilişkin düzenlemeler, komisyon kararları doğrultusunda Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yapılır.” “Birinci fıkranın (h) bendinde düzenlenen yetkinin usulüne uygun kullanılmaması sonucu oluşacak yaralanma ve ölüm olaylarından dolayı, ilgili il özel idaresi yetkilileri 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre sorumludur.”

MADDE 84 – 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 15’inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent ve maddeye birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“s) Belediye sınırları içerisinde, yapı ruhsatı veya yapı

kullanma izni hangi idare tarafından verilmiş olursa olsun, hizmete sunulacak olan asansörlerin tescilini yapmak, ilgili teknik mevzuat çerçevesinde yıllık periyodik kontrollerini yapmak ya da yetkilendirilmiş muayene kuruluşları aracılığıyla yaptırmak, gerekli hâllerde asansörleri hizmet dışı bırakmak.” “(s) bendi uyarınca asansörlerin yıllık periyodik kontrolünü yapacak belediyeler ile yetkilendirilmiş muayene kuruluşlarının sahip olması gereken şartlar, yıllık periyodik kontrol esasları ile yıllık periyodik kontrol ücretleri Türkiye Belediyeler Birliği, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve Türk Standardları Enstitüsü temsilcilerinin de yer alacağı bir komisyon tarafından belirlenir. Konuya ilişkin düzenlemeler, komisyon kararları doğrultusunda Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yapılır.”

MADDE 85 – 5393 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.
“Asansör yıllık kontrol faaliyetlerine ilişkin sorumluluk

EK MADDE 1 – Bu Kanunun 15’inci maddesinin birinci fıkrasının (s) bendinde düzenlenen yetkinin usulüne uygun kullanılmaması sonucu oluşacak yaralanma ve ölüm olaylarından dolayı, ilgili belediye yetkilileri 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre sorumludur.”

İfadeleri eklenmiştir. Bunun meali şöyledir;

- Asansörlerin yıllık periyodik kontrollerinin belediye ve il özel idarelerince yapılması artık bir zorunluluk.
- Periyodik kontroller belediyeler tarafından ya da “Yetkilendirilmiş Muayene Kuruluşları” tarafından yapılacaktır.
- Yıllık kontrol işlemlerinin yapılabilmesi için Bakanlık tarafından yürürlüğe konacak şartlara sahip olmak gerekmektedir.
- Kontroller sonucu, kullanılması güvenli olmayan asansörler hizmet dışı bırakılabilecektir.
- Verilen yetkinin usulüne uygun kullanılmaması durumunda ilgili belediye yetkililerine sorumluluk yüklenmiştir.
- İşlemleri yerine getirmeyen yetkililer, yaşanabilecek yaralanma ve ölüm olayları nedeniyle TCK

hükümlerine göre sorumlu tutulacaktır.

- Bina yöneticileri aylık bakım ile yıllık kontrollerinin yaptırılması ve bu işlemlere ilişkin ücretlerin ödenmesinden sorumludur.
- A Tipi Muayene Kuruluşlarının sahip olması gereken şartlar, yıllık periyodik kontrol esasları ile yıllık periyodik kontrol ücretleri için Bakanlık koordinasyonunda Vilayetler Hizmet Birliği, Türkiye Belediyeler Birliği, TMMOB ve TSE temsilcilerinden oluşacak komisyon kurulacaktır.

Bu yasaya eklenen ilaveler ile asansör muayenelerindeki alt yapı eksikliği giderilmiş akabinde de Asansör

Bakım ve İşletme Yönetmeliği değiştirilmiştir. İsmi Asansör İşletme, Bakım ve Periyodik Kontrol Yönetmeliği olarak 24.06.2015 tarih 29396 sayılı resmi gazetede yayınlanmıştır. Bazı önemli değişiklikler şöyledir;

- Asansör firmaları, ülkemizde faaliyet gösterdikleri her coğrafi bölgede Yetkili Servis kuracak veya temsilcilik oluşturacaktır.
- Her yetkili servis başında tam zamanlı bir Mühendis olmak üzere asgari personel nitelikleri tanımlanmıştır.
- Asansör firmaları bağlı oldukları meslek örgütleri ne olursa olsun Sanayi Sicil Belgesi alacaktır.
- Asansörler, tescil öncesinde de muayene kuruluşları tarafından muayene edilecek, kimlik numarası verilecek, verilen olumlu rapor sonrası tescil işlemleri yapılacaktır.

- Kimlik numarası verilmiş asansör üzerinden Bakanlığın veri tabanında yıllık kontrol faaliyetlerine ilişkin tüm bilgiler kayıt altına alınacaktır.
- Verilen kimlik numarası ile asansörlerin yeri, kontrol tarihi, eksiklikleri online olarak anında tespit edilebilmektedir
- Bu uygulamayla kontrolleri yapılan asansörlerden bazıları denetlenerek firmaların kontrol faaliyetleri takip altında tutulacaktır.

Bu yönetmeliğe bağlı olarak 15.07.2015 tarih 29417 sayılı Resmi Gazetede Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından Asansör Periyodik Kontrolleri için Yetkilendirilecek A Tipi Muayene Kuruluşlarına Dair Tebliğ (2015/24) yayınlanmıştır. Yayın tarihinden itibaren 2 aylık geçiş süresi verilmiştir.

